

Husdyrbruget 1895.

Af Statskonsulent Axel Appel.

Naar vi se tilbage paa de Forhold og Vilkaar, under hvilke Husdyrbruget arbejdede i 1895, da bliver det os klart, at det forløbne Aar i mangt og meget lignede sin Forgjænger: 1894. Begge Aar have egentlig været at kalde frugtbare, de gave en god Høst, de vare gode Foderaar og frembød gunstige Ernæringsforhold i sin Helhed for vore Husdyr. Priserne paa kjøbt Kvæg-foder have været lavere end maaske nogensinde, og dette gjælder da særlig 1895. Trods disse i høj Grad gunstige Forhold for et lønnende Husdyrhold, et godt Udbytte, maa begge de foregaaende Aar, særlig 1895, dog betegnes som tarvelige. Grunden hertil er ikke vanskelig at paapege; det er de lave Priser paa vore fornemste dyriske Exportartikler i Forbindelse med vanskelige og usikre Afsætningsforhold. Disse Forhold ere vi desværre ikke Herre over! Hvad det nye Aar vil bringe os paa disse Omraader, er ikke godt at vide. Men ét synes Tiderne fornemlig at anvise os: en Kraftudfoldelse i Retning af at producere 1ste Klasses Varer og producere disse billigst muligt, tagende alle de forskjellige Grene i Landbruget, ogsaa de vi betragte som Smaagrene, i nøje Betragtning. At vi er inde paa at følge denne Tidens Anvisning, derpaa har, forekommer det mig, det forløbne Aar afgivet umiskjendelige Vidnes-

byrd, og den vil blive fulgt, forhaabentlig med tiltagende Dygtighed og Energi, i indeværende.

Som alt nævnt have Ernæringsforholdene for vore Husdyr været gunstige i det forløbne Aar. Der var høstet godt i Sommeren 1894 — Vaarsæden fyldte dog paa adskillige Egne kun lidt —, hvorfor Beholdningerne af Vinterfoder vare rigelige, og de sloge ogsaa som Helhed rigtig godt til, skjøndt vi fik en meget stræng Vinter efter Jul. Havde man end ikke til Overflod allevegne, saa var der dog, efter en forstandig anvendt Økonomi fra Begyndelsen af, ikke Tale om nogen Knaphed, og mange Steder var der betydelige Halmbeholdninger ved Udbindingstid.

Forbruget af Kraftfoder har været omtrent som foregaaende Aar. Der er muligt brugt en Del mindre af Handelsfoderstofferne, særlig i den første Halvdel af Vinteren, men der er da til Gjengjæld fodret meget Korn op, hvoriblandt ikke saa lidt Hvede, dels paa Grund af de lave Kornpriser, dels paa Grund af at en Del af Kornet ikke var god Handelsvare.

Russisk Byg er paa visse Egne brugt i temmelig stor Udstrækning til Svin — og til Heste ogsaa en Del — men i sin Helhed har Forbruget sikkert været mindre end forrige Aar. Om dets Fordelagtighed sammenlignet med Brugen af hjemmeavlet Byg hersker der ikke saa lille Meningsforskjel.

Forbruget af Oliekager har været stort. Selv hvor man først paa Vinteren mente hovedsagentlig at kunne hjælpe sig igjennem med hjemmeavlet Sæd som Kraftfoder, fandt man dog sin Regning ved senere hen paa Vinteren at anvende en hel Del Oliekager. Af disse er Solsikkekager og Bomuldsfrøkager ubetinget de mest benyttede til Malkekvæget, de vinde mere og mere Terræn, og de have været et i Forhold til deres Indhold og Foderværdi billigt Foder. Rapskager bruges fremdeles, men kun i ringe Mængde og ikke nær i den Udstrækning som tidligere. Kontrakterne med Mejerierne

om Fodring med et vist Kvantum Rapskager annulleres ikke sjælden. Det viser sig at kunne gaa uden disse forholdsvis dyre Oliekager. Hampfrøkage finder ogsaa en Del Anvendelse, mindre dog til Malkekvæg end til Goldkøer og Ungkvæg. Lokalt anvendes der ikke saa lidt Sesamkager til Malkekvæg. Til Fodning bærer fremdeles Hørfrøkager Prisen som Nr. 1 — i og for sig — men den afløses delvis hyppig af Solsikke- og Bomuldsfrøkager, da disse Kager ere meget billigere. Til Arbejdsheste er Brugen af Solsikkekager ret omfattende og skattes hertil som et godt og billigt Foder.

Et nyt Foderstof, der allerede har formaaet at skaffe sig en Del Indgang, er det saakaldte »Melassefoder«, en Blanding af 2 Dele Melasse med $1\frac{1}{2}$ Del Klid og $\frac{1}{2}$ Del Palmemel. Det synes nu, man til en Pris af 3 Øre pr. Pd. har været godt tilfreds med dette Foderstof.

Mælkeudbyttet i Vinteren 1894—95 kan i sin Helhed betegnes som godt, og i mange Tilfælde var det endog særdeles godt. Skade kun, at Smørpriserne og særlig de dalende Svinepriser saa stærkt trykkede Indtægten af den i og for sig gode og ikke dyre Vinterproduktion af Mælk. Iøvrigt gik det forrige Vinter, som saa ofte tidligere, at Roerne slap for tidlig op; for Manges Vedkommende var det allerede forbi i Februar.

Vinteren var stræng, og Foraaret lod vente paa sig, men det kom da og med en velgjørende Vælde. I første og anden Uge af Maj var Udbindingen almindelig, og der var Overflødighed af Græs. Med Undtagelse af en Tid hen i Sommeren — Juni særlig — hvor det blev noget tørt, var Sommeren meget græsrig, og dette Forhold har været af vidtrækkende Betydning for en rigelig og billig Sommerproduktion af Mælk. Mælkeudbyttet har da ogsaa været meget tilfredsstillende, omend den tørre Periode bevirkede en Nedgang i Mælkeudbyttet, hvor man ikke havde sikret sig ved

Grønfoderafgrøder, der vanskelig lod sig arbejde op igjen, ligesom ogsaa det noget vaade Vejr i Eftersommeren hæmmede Udbyttet. Oktober Maaned gav godt Vejr, hvorfor Efteraarsgræsningen blev godt udnyttet. Men der er Grund til atter og atter at minde om, at man ikke bør tillægge dette den Værdi som Sommergræsset, thi selv om der er rigeligt af det, forslaar det ikke, hvor Talen er om »Produktion«, hverken hos Malkekøer i god Mælkeydelse eller hos det yngste af Ungkvæget: Kalvene. Her er det fornuftig Økonomi at støtte Græsningen med Kraftfoder og Hø. Dette indrømmes gjerne betragtningmæssig, men der sejredes ofte med det i Virkeligheden, for Ungkvægets Vedkommende endog hos Opdrættene, hvor man forbauses over at gjøre Erfaringer i saa Henseende. — Kvæget blev indbundet i godt Huld.

Af Hø blev der i Sommeren 1895 høstet en stor og god Afgrøde, særlig blev Agerhøet vellykket og særdeles godt bjærget, medens Vejrforholdene vanskeliggjorde Enghøets Indbjærgning.

For Fodermarkerne vare Forholdene gunstige. Dog blev Roeafgrøderne langt fra alle Steder saa store, som ventet, særlig gjælder dette for Turnipsens Vedkommende, medens Runkelroer og Kaalrabi have givet en jævn god Høst, ja paa sine Steder et ganske fortrinligt Udbytte. I Vendsyssel er der paa en stor Gaard avlet 450 Tdr. Runkelroer paa 1 Td. Land.

Baade den delvise Staldfodring og Roedyrkingen tiltage, om end i meget forskjellig Grad i de forskjellige Egne af Landet, rettende sig efter Naturforhold og Arbejdskraft. Naar der paa visse Egne, og særlig paa større Gaarde, dyrkes et mindre Areal med Roer end tidligere, da er Grunden dertil ikke, at man er kommen til den Erkjendelse, at det ikke kan betale sig, men det skyldes Mangel paa Arbejdskraft. Folk erfare imidlertid ofte, at jo flere Roer, indenfor rimelige

Grænser selvfølgelig, de dyrke, des bedre gaar det med Pasningen. Røefgrødernes mangesidige, gode Egenskaber: som lønnende Afgrøde, som billigt og fortrinligt Kvægfoder, som godt Led i Sædskiftet o. s. v., anerkjendes stedse af Flere, og dog skorter det endnu hos altfor Mange paa at give denne Anerkjendelse Udtryk i Handling.

At Foderafgrøderne under de givne Forhold ere de mest lønnende, derom vidnede blandt andet Kap-tajn Schrolls meget oplysende Redegjørelse paa det fynske Delegeretmøde i Efteraaret. Og naar det kniber med at skaffe Balance i Regnskabet, da gjælder det dobbelt om, at vi lægge Flid paa de Afgrøder, i hvilke vi kunne skaffe os det billigste Raamateriale til Fremstilling — igjennem og ved vort Husdyrhold — af forædlede Produkter, thi da kommer det bedst mulige Forhold imellem Produktionspris og Salgspris; at Forskjellen mellem Tilvirkningsprisen og Salgsprisen bliver størst mulig, er det, som det kommer an paa. Desværre har denne i en Aarrække været altfor lille.

For indeværende Vinters Fodring vare Udsigterne jo særdeles gode i Efteraaret. Blev end Halmen — særlig Vaarsædshalmen — en Del udvadsket af den megen Regn, der faldt i Høsttiden, saa er der jo en fortrinlig Høbeholdning, — og Roebeholdningerne ere jævnt gode de fleste Steder.

Overskudsindførslen af Handelsfoderstoffer har været noget mindre end i forrige Landbrugsaar, hvilket følgende Tal vise:

	Klid.	Oliekager.	Tilsammen.
	Pd.	Pd.	Pd.
I 1890—91.....	161,741,991	157,571,044	319,313,035
- 1891—92.....	172,680,187	121,617,256	294,297,443
- 1892—93.....	176,737,702	136,761,813	313,499,515
- 1893—94.....	222,032,873	154,839,000	376,871,873
- 1894—95.....	182,688,732	179,155,400	361,844,132

Seer man paa de to Grupper Foderstoffer: Klid og Oliekager, da viser Nedgangen i Overskudsindførslen sig alene at falde paa Klidene, idet denne omtrent beløber sig til 40 Mill. Pund, medens der for Oliekagernes Vedkommende er en Opgang i Overskudsindførslen af ca. 25 Mill. Pund. Den samlede Overskudsindførsel er ca. 15 Mill. Pd. mindre end i Landbrugsaaet 1893—94. Medtage vi imidlertid Overskudsindførslen af Korn — Byg og Rug særlig — da faa vi en samlet Overskudsindførsel af Husdyrfoder, der overgaar den fra forrige Aar. I sidste Landbrugsaar var Overskudsindførslen af Korn 831.50 Mill. Pd. mod 794.64 Mill. Pd i 1893—94 og 230.34 og 316.92 Mill. Pd. i de nærmest foregaaende Aar.

Faa vi ikke en Opgang i Flæskepriserne, vil der selvfølgelig ske en stor Indskrænkning i Kornindførslen, da denne i de senere Aar har været i høj Grad bestemt af de gode Flæskepriser og de lave Kornpriser. Handelsfoderstofferne have gennemgaaende været billige omkring ved 1 Øre billigere pr. Pd. end forrige Aar og over 1 Øre lavere for Bomuldsfrøkager. I de æggehviderigeste Oliekager har man havt et billigt Foder, hvilket har havt en meget stor Betydning for Smørproduktionen og stillet denne saaledes, at Produktionen er bleven nogenlunde lønnende, hvor Fodring og Køer have passet sammen, og hvor de forskellige Virksomheder indenfor Husdyrbruget, og knyttet til dette, have samarbejdet i tilstrækkelig god Overensstemmelse og Harmoni.

Smørproduktionen er ikke stegen. Overskudsudførslen er mindre, nemlig 79,995,168 Pd. mod 82,748,378 Pd. i 1893—94. Naar vi saaledes ligesom staa stille med Hensyn til vor Smørproduktion, hvad Mængden angaar, da behøve vi ikke at tage dette som Tegn paa, at vi nu er kommen til Toppunktet. Arbejdet paa Avlens Omraade: kyndigt Udvalg med Hensyntagen

til baade Mælkemængde og Mælkens Kvalitet, vil jo forhaabenlig efterhaanden kjendes, og det synes jo, som om Smørudbyttet af den givne Mælk har været godt, saavel som Kvaliteten. Herpaa skal jeg imidlertid ikke komme nærmere ind, da Mælkeribruget vil blive behandlet udførligt anden Steds i dette Hæfte, kun dette, at Smørpriserne have været for lave. Smørproduktionen har dog med Hensyntagen til de lave Priser paa Kraftfoder arbejdet under nogenlunde tilfredsstillende Vilkaar og har, som sagt, ogsaa kunnet lønne sig, hvor man ellers har havt Tingene i Orden. Langt uheldigere falder den anden Side af den med Mælkeridriften forbundne Produktion ud, nemlig:

Svineholdet. Naar der allerede for 1894 var en kjendelig nedadgaaende Tendens i Priserne paa Flæsk, — men Forretningen: Svinefedning, dog var god — saa er denne Tendens bleven til en sørgelig, haandgribelig Virkelighed, særlig i Aarets sidste Fjerdedel. Vi ere i de sidste 3 Maaneder komne ned paa Priser, der, trods de lave Kornpriser, gjør Flæskeproduktionen urentabel, og som, hvis ikke Priserne snart hæve sig, vil og maa medføre en betydelig Indskrænkning af vort Svinehold, der var voxet sig stort. Slagterisvin have været under 20 Øre pr. Pd. lev. Vægt — et Prisfald af 30—40 pCt. fra de senere Aar. Søer ere solgte for 14 Øre Pundet. Slagelse Andelssvineslagteri har ikke i 1895 noteret Priser for levende Svin, saa en Sammenligning med 1894 her falder bort. Men tager man de jyske Andelsslagteriers Fællesnotering for slagtede Svin for 1895 — 1ste Klasses Svin — og sammenligner denne med Slagelse Andelsslagteris Notering for levende Svin af 1ste Klasse for 1894, saa stiller Priserne i Gjennemsnit sig som 32 Øre til 31 Øre; dette illustrerer ganske godt Forskjellen i Flæskepriserne i 1894 og 1895; Flæsk har efter denne Sammenstilling kun kostet 1 Øre mere pr. Pd. i 1895 end levende Svin pr. Pd. i 1894. I Juli og

August Maaneder var der Opgang i Priserne, men det varede saa kort, — og saa kom Karantænen, 1. Oktober, der dog ikke kunde umuliggjøre os i Tyskland, hvad man havde ventet, hvorfor man ved første Lejlighed etablerede det absolute — ikke uventede — Forbud af 16. Decbr., hvorved vi ere udelukkede fra det tyske Marked ikke alene med vore store Svin, men ogsaa med Affaldsprodukter fra Produktionen af Slagterisvin, og denne Udelukkelse har saaledes hæmmet og trykket vor Svineproduktion i sin Helhed.

Overskudsudførslen af Svineavlsprodukter har ingensinde været større end i sidste Landhruksaar. Et Blik paa Tallene — fra før Svinepesten — vil vise dette:

	Levende Svin:	Flæsk og Skinker:
	Stkr.	Mill. Pd.
1886—87.....	249,132	28.00
1887—88.....	60,377	59.80
1888—89.....	21,536	65.40
1889—90.....	64,737	58.60
1890—91.....	196,087	56.40
1891—92.....	199,731	71.40
1892—93.....	53,992	76.50
1893—94.....	82,632	85.09
1893—95.....	173,216	99.43

Overskudsudførslen af levende Svin er saaledes tiltaget overordentlig meget, den er mere end dobbelt saa stor som ifjor. I Overskudsudførslen af Flæsk og Skinker er der en Fremgang af 14.34 Mill. Pd. eller nøjagtig 14,338,814 Pd. Regnes de 90,584 Svin, der ere overskuds udførte flere end ifjor, til 120 Pd. Flæsk Stykket, giver dette 10,870,080 Pd., som lagt til de 14,338,814 Pd. giver en Meroverskudsudførsel af 25,208,894 Pd.

Beregne vi Overskudsudførslen af Svineavlsprodukter i salgbart Flæsk, faa vi følgende Tal fra de sidste 9 Aar: Aaret før — og Aarene efter Svinepesten:

	Af levende Svin: (1 Svin = 120 Pd.)	Af slagtede Svin: (Flæsk og Skinker)	Til- sammen:
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
1886—87.....	29.90	28.00	57.90
1887—88.....	7.20	59.80	67.00
1888—89.....	2.50	65.40	67.90
1889—90.....	7.80	58.60	66.40
1890—91.....	23.50	56.40	79.90
1891—92.....	24.00	71.40	95.40
1892—93.....	6.50	76.50	83.00
1893—94.....	9.90	85.10	95.00
1894—95.....	20.80	99.43	120.23

Den var saaledes mere end dobbelt saa stor som Overskudsudførslen i Aaret før Svinepesten.

Stillingen paa Svineholdets Omraade er unægtelig meget kritisk, særlig for de store, fede Svin, af hvilke vi jo altid faa en Del, i hvert Tilfælde som Søer. Ved Landhusholdningsselskabets Initiativ blev der strax efter Forbudets Ikrafttræden gjort Skridt til at faa undersøgt, hvorledes en eventuel Afsætning af store, fede Svin til Midtenglands Fabriksbyer vilde stille sig. Det er imidlertid klart, at Bestræbelserne nu i højere Grad end hidtil maa gaa ud paa at producere Slagterisvin af rette Slags, og for at skaffe nogenlunde Balance i Regnskabet ved de lave Priser søge at producere saa billigt som muligt. Jeg skal paa dette Sted atter minde om Roerne, som et fortrinligt og billigt Svinefoder, der meget langt fra have haft Anvendelse som saadant i den Udstrækning, de fortjene. Ogsaa af den Grund bør Roearaet udvides. Og man bør næppe igjen fortrøste sig til og slaa sig paa »Avnerne«.

Pattegrise have været billige. I Aarets sidste Maaned have de næsten været usælgelige, og de ere ogsaa i visse Tilfælde forærede bort! Priserne have varieret fra 11 til 2 Kr. pr. Stk.; den meste Tid har Prisen været omkring 5 Kr. De højeste Priser faldt paa de første 2—3 Maaneder af Aaret, de laveste paa December.

Skjøndt Afsætningsforholdene for levende Kvæg ingenlunde ere bedrede, saa have Kvægpriserne — under Slagtetvangen — dog været nogenlunde gode. England er fremdeles lukket for vort levende Kvæg, og der er næppe Grund til at vente, at vi dér faa aabnet, thi Kjødpriserne i England ere ikke høje. Vort Forhold til det tyske Marked paa Kvæghandelens Omraade er jo i Aarets Løb ændret derhen, at Slagtetvangen fra 1. Oktober 1895 er bleven afløst af en 10 Dages Karantæne. Dette har medført Oprettelsen af en Mængde Karantæneanstalter i en Række Byer som: Hamburg, Altona, Rostock, Lübeck, Kiel, Tønning, Flensborg og Aabenraa. Hvordan Forholdene med Hensyn til det tyske Markeds Aftagen af vort Kvæg vil udvikle sig, er ikke godt at sige og kan vel endnu næppe overses. Uagtet Karantænen paabyrder en Udgift yderligere paa henved 20 Kr. pr. Hoved, har dette Faktum dog ikke bevirket synderlig Nedgang i Priserne, mindre end man skulde have ventet. Tyskernes Forhaabninger om en Prisstigning efter Karantænenes Indførelse — og deres deraf følgende Tilbageholdelse af en stor Del Kvæg til efter 1. Oktober — bleve slemt skuffede. De overfyldte netop derved Markedet. Efter udstaaet Karantæne er Markedet jo frit. Hvad det kan udvikle sig til, særlig om vi som tidligere kunne trække de fremmede Handelsmænd op til vore Markeder, Københavns Marked og, blandt jyske, eventuelt et stort Marked i Esbjerg, det véd man ikke.

At Karantænenes Formaal mindre er at beskytte Tyskland mod smitsomme Sygdomme fra Danmark, hvor ingen af de frygtede Sygdomme findes, end at stille os ugunstigst muligt i Konkurrencen, derom ere Alle sikkert i deres Hjærter overbeviste, selv endog de mest yderliggaaende tyske Agrarer. Tværtimod at yde Tyskland nogen Garanti frembyder den for os, bortset fra de økonomiske Udgifter, den foraarsager, ikke ringe Fare, og muligvis ogsaa den, at den for Kvægets som for

Svinenes Vedkommende kun skal danne Overgangen til et absolut Forbud. Dog tror jeg, man lader det blive ved Svinene, i hvert Tilfælde foreløbig.

Blandt Levekvæget er det, som i de senere Aar, Kælvekøerne, der have betinget de bedste Priser. Gode fynske Køer have paa Odense Marked i afvigte Efteraar kostet fra 210—270 Kr. Stk., omtrent som i Efteraaret 1894. I Marts Maaned, i hvilken de vare billigst, kostede de fra 180—220 Kr. Stk. Gode jyske Kælvekøer fra 20—50 Kr. mindre pr. Stk. Det magre Kvæg til Fedning var i Forhold til Priserne paa Fedekvæg forholdsvis dyrt i Efteraaret, og Stillingen bliver jo ikke bedre ved de nuværende Indskrænkninger.

Udtalelserne om Fedningens Resultat lyde højst forskellige. I sin Helhed maa det dog vist kunne siges, at Fedningen har betalt sig nogenlunde godt, og da særlig først paa Vinteren. Første Hold gik det godt med. Gode Varer gik da op til 25—26 Øre pr. Pd. lev. Vægt (Kvier og Stude), men siden gik Priserne jo nedad. Der er dog adskillige Federe, der have tjent godt ved Græsfedning senere hen paa Sommeren, ja indtil 100 Kr. pr. Stk. for et 3 Maaneders Sommerhold. Men Fortjenesten beror jo her saa meget paa de personlige og de lokale Forhold vedrørende særligt Kjøb og Salg. En større Feder fra Kjøbenhavnseggen skriver: »Med Fedning af Køer har det gaaet nogenlunde. De have kunnet sælges til 25 à 26 Øre pr. Pd. lev. Vægt. De, som ere fedede i Vinterens Løb, have intet Overskud givet, men de have dog kunnet betale Foderet, naar de vare fornuftig indkjøbte. De i Foraaret indkjøbte, som ere blevne græssede og tagne tidlig paa Stald, have givet ganske gode Græspenge (60 Kr. pr. Stk.) foruden at de have betalt Foderet de 2½ Maaned, de ere fodrede paa Stald.« Samme Feder omtaler endvidere, at Fedningen af Malkekvægsbesætninger nu snart er en lidet lønnende Forretning, de gode Lødekøer ere i

meget høj Pris, og Mælkeudbyttet af en sammenkjøbt Besætning er langt ringere, end det tidligere har været. Selv en tilsyneladende god 1ste Kl.s Malkeko skuffer ofte. Som hæmmende for Fedningen nævnes endvidere de i høj Grad usikre Afsætningsforhold til Tyskland. Paa en større Gaard i Østjylland, hvor Kvægfeeding drives rationelt og der føres Regnskab, har Aaret bragt et Tab af $11\frac{1}{3}$ Kr. pr. Stk. staldfedet Kvæg, naar Korn og Handelsfoderstoffer regnes til gangbar Pris og Roerne (Kaalrabi) til 80 Øre Tønden. Et Hold paa 26 Stkr., der afgik i December—Januar, gav et Overskud af 17.74 Kr. pr. Stk. Et andet Hold (30 Stkr.) med Afgang i April—Maj gav et Tab af 19.31 Kr. pr. Stk., og et tredje Hold (30 Stkr.) med Afgang i Juni gav et Tab af 28.53 Kr. pr. Stk.

Noteringen paa Kjøbenhavns Kvægtorv har ifølge Handelsberetninger i »Ugeskrift for Landmænd« for Landbrugsaaet 1894—95 været i Gjennemsnit for 1ste Kl.s Varer pr. 100 Pd. slagtet Vægt 50.64 Kr. mod 47.60 Kr. ifjor, altsaa 3 Øre højere pr. Pd. Sammenligne vi derimod Gjennemsnitsprisen i Kalenderaaet, da er denne kun 1.30 Øre højere i 1895 end i 1894, og der er den Forskjel, at i 1894 vare Priserne opadgaaende, højst sidst paa Aaret, medens det omvendte har været Tilfældet i 1895. For 1ste Kl.s Varer faldt højeste maanedlige Gjennemsnitspris paa Aarets 3 første Maaneder med 52 Øre Pd., laveste paa Maj—Juni med 48. Regne vi med Landbrugsaaet, faa vi højeste maanedlige Gjennemsnitspris for November 1894 med 54 Øre.

Paa Hamburgs Kvægmarked har Gjennemsnitsprisen, ligeledes efter Handelsberetningerne i »Ugeskrift for Landmænd«, for 1ste Kl.s Varer i 100 Pd. slagtet Vægt været 57.20 Kr. mod 54.50 Kr. ifjor, for daarligste Kvalitet 34.96 Kr. mod 31.60 Kr. ifjor. Den maanedlige Gjennemsnitspris for 1ste Kl.s Kjød svinger efter Beretningerne kun fra 58.80 Kr. i December 1894 til

55.87 Kr. i Juni 1895, altsaa kun 3 Kr. Ifjor var Forskjellen omtrent 7 Kr. Beregningen gjælder Landbrugsaaarene.

Udførslen af levende Kvæg har været betydelig større end forrige Aar. Overskudsudførslen af Hornkvæg («Oxer og Køer») har i 1894—95 været 119,254 Stkr. (Indførslen var kun 222 Stkr.) mod 100,396 Stkr. i 1893—94, altsaa omtrent 19,000 Stkr. større.

Af Kalve har Overskudsudførslen været 2085 Stkr. mod 1682 Stkr. i 1893—94. Der er kun indført 6 Stkr. Forrige Aar beløb Indførslen sig til en — 1 — Kalv.

Kjødexporten er taget meget af. Vi have kun havt en Overskudsudførsel af Kjød, Pølser etc. af 5,215,751 Pd. mod 9,471,623 i forrige Aar. Kjødpriserne i England ere for lave, og i Tyskland møde vi den høje Told.

Af Faar er der udført 8159 Stkr. mod 5746 Stkr. forrige Aar, der paa 20 Stkr. nær falde paa Oktober Kvartal 1894 og Juli Kvartal 1895, henholdsvis med 4124 og 4015 Stkr. Der er kun indført 16 Stkr. Priserne paa Faar vare i Efteraaret gode. Gode Faar og Beder til Export til Frankrig betaltes med 24—25 Øre pr. Pd. levende Vægt. De exporterede Faar ere saa godt som udelukkende gaaet til Frankrig.

Overskudsudførslen af Æg er ikke bleven større i det forløbne Aar, tværtimod! Den var 6,685,904 Snese mod 6,825,356 Snese i 1893—94.

Kvægavlen. Blandt de Spørgsmaal, der særlig staa paa Dagsordenen, og som i det forløbne Aar have tiltrukket sig fortjent Opmærksomhed, skal jeg først nævne Undersøgelse af de enkelte Køers Mælk med Hensyn til Fedtindhold. — Erkjendelsen af,

at det i Landbruget bliver mere og mere nødvendigt — og ikke mindst hvad Kvægholdet angaar — at kjende, hvad man arbejder med og i, naar man skal kunne vente at klare sig i de vanskelige Tider, vi have, vaagner stadig hos Flere. — De »ubekjendte Størrelser« i Landbruget bør reduceres saa meget, som gjørligt. — At man nu begynder at tage fat paa at klare sig, hvorledes de enkelte Køer i vore Besætninger stille sig baade med Hensyn til Mælkemængde og Fedtindhold (Smørmængde), og paa Grundlag af en slig Klargjøring tager sine Forholdsregler, er jo netop et Udslag af den nævnte Erkjendelses Tilstedeværelse. I min Beretning ifjor omtalte jeg det omfattende Arbejde, som Forsøgslaboratoriet har i Gang paa dette Omraade trindt om i Landet, et Arbejde, der jo særlig tager Sigte paa at belyse Nedarvingen af Evnen til at give fed eller mager Mælk. Jeg omtalte tillige Foreningen af jydsk Landboforeningers Bestræbelser for at udnytte i Avlens Tjenester de Resultater, som Forsøgslaboratoriet ved sine Undersøgelser af de enkelte Køers Mælk kommer til og stiller Foreningen til Raadighed. Disse Virksomheder fortsættes selvfølgelig. Ogsaa andre Institutioner have sat sig i Bevægelse for at optage dette vigtige Spørgsmaal.

Forbundet af sjællandske m. fl. Kvægavlsforeninger har i 1895 anvendt et Beløb af 350 Kr. til Fremme af systematisk Undersøgelse af Mælkefedmen hos Køer indenfor Stiftets Kvægavlsforeninger, nemlig 50 Kr. pr. Amt og 50 Kr. til Mejeribestyrer L. Hansen, Kildebrønne, som Anerkjendelse for hans Arbejde paa dette Omraade. — Der foretoges en systematisk Undersøgelse af en Tyreholdsforening, hvis Bestyrelse er interesseret i Spørgsmaalet, efter bestemte Regler og under Tilsyn fra Amtets Kvægavlsforenings Konsulent.

Exempelvis skal jeg ogsaa nævne, at i Frederiksborg Amts Kvægavlsforening bliver hver 14. Dag Mælken af 400 af Amtets bedre Tillægsdyr undersøgte med Hensyn til Fedtindhold. Køerne ere udtagne af

Amtets Kvægavlskonsulent. — Bestræbelserne for at klare sig Stillingen med Hensyn til dette Spørgsmaal se vi saaledes forme sig paa forskjellige Maader, og jeg skal endnu nævne Exempel paa en Form, der uden Tvivl er god.

I det sydlige Jylland — Askov-Egnen — dannede sig ifjor Foraar eller Vinter en Forening af Opdrættere med det Formaal, at skaffe fyldigst mulige Oplysninger tilveje om de enkelte Køer i de vedkommende Besætninger, saavel med Hensyn til Mælkens Mængde og Godhed som og til Spørgsmaalet om, hvorledes de enkelte Køer betalte deres Foder, altsaa Regnskabsføring. Foreningen omfatter 13 Medlemmer med 320 Køer. Den har antaget en Assistent til sin udelukkende Disposition. Assistentens Arbejde er: Kontrollering af Prøvemalkning, Udtagning af Mælkeprøver, Fedtbestemmelse af Prøverne paa et Gerbersk Apparat, samt Regnskabsføring paa dertil indrettede Skemaer, ikke alene over Mælkeudbytte og Fedtindhold, men ogsaa over Fodring, samt Opgjørelse og Sammenstilling af hele dette paa denne Maade indvundne Materiale. Mælken af den enkelte Ko kan her blive undersøgt hver 14. Dag, og hele Bekostningen beløber sig til 2 à 2¹/₂ Kr. aarlig pr. Ko. Det forekommer mig, at man her har grebet Sagen praktisk an. — Undersøgelsen foregaar tilstrækkelig hyppig af en uvillig og øvet Mand, saa den bliver nøjagtig og paa-lidelig, og hvad der maa lægges megen stor Vægt paa: man faar Regnskabsføringen med, det samlede Materiale til Bedømmelse af de enkelte Køers, og Besætningens Rentabilitet bliver gjort op til Belæring og fremtidig Retleder. — At denne Forening vil faa Efterlignere, da den anviste Vej for Øjemedets Opnaelse er god og praktisk gennemførlig, derom er der næppe Tvivl, og saadanne ere allerede under Opsejling.

Sagen har to Sider! Den ene er Klargjøringen af Stillingen, som den er, og paa Grundlag af denne at udskyde de »urentable« Dyr og holde sig til de »ren-

table«, og den har overmaade stor og øjeblikkelig økonomisk Betydning. Den anden Side er Arbejdet paa at udvikle Stammer med en fedtrig Mælk, hvilket vil kunne faa en fremtidig Betydning af forhaabentlig stor Rækkevidde. — Sagen er i god Fremvæxt, og den er det værd.

Saavidt som en fortrinlig udført Malkning er af indgribende Betydning overfor vore Køers Mælkeudbytte, skal det nævnes som en priselig Foranstaltning, at adskillige Landboforeninger i Aarets Løb have ladet afholde Præmiemalkninger for Dreng, baade paa Øerne og i Jylland. En brugbar Malkemaskine lader vente paa sig, kvindelig Kraft til Malkearbejdet bliver sparsom, derfor er det af Vigtighed, at der opdrages en Stab af dygtige mandlige Kræfter i dette Øjemed.

Hvad hele Kvægavlsforenings-Sagen angaar, da har det forløbne Aar for denne været temmelig roligt. I de fleste Foreninger er Arbejdet fortsat og i mange paa en dygtig og god Maade. En Del ere afgaaede ved Døden, men der er ogsaa oprettede nye, og vi maa haabe paa et solidt Grundlag. I hvert Tilfælde har Nyhedens Interesse ikke længe været et Hovedmoment. Hvor man ikke ret har fattet Sagens Kjærne, hvor man har havt for simple Tyre eller rigeligt med Uheld, der har man i Jylland efter de 5 Aars Forløb frigjort sig. Det maatte man være forberedt paa! De ikke godt funderede Foreninger maatte gaa bort, saa saare der kom Prøvelsens Tider. At vente havde man ikke Tid til, at forberede en grundig Fremgang havde man ikke Raad til og ikke Syn for. — Dog Institutionen har viist sin berettigede og gavnlige Tilstedeværelse, den vil ogsaa hævde den fremtidig, og der ligger meget Arbejde til den.

De solide Kvægavlsforeninger, og navnlig de, der arbejde med godt Materiale, bør imidlertid snart røre lidt paa sig, de bør drage sig Forholdene til Nytte og tage Fedtbestemmelsen og Stambogsføringen op. Dette er

gjennemførligt, og det vil vise sig økonomisk. Saavist som vi haabe, at der maa være en Fremskridtets Tid i Vente paa Kvægavlens Omraade, saa vil der mere og mere blive spurgt om Avlsdyr, hvis Familieforhold ere gode, og som man virkelig kjender noget til. Stambogsføringen maa og vil bane sig Vej. Der er al Anledning til, at ikke blot den større private Opdrætter tager fat, men ogsaa de mindre og smaa Opdrættere — i Foreninger — under Landboforeninger eller under Kvægavlsforeningernes Fællesledelser eller under endnu mindre Former. Lad os ikke vedblive at »tale« om Stambogsføringens Betydning og saa dog vedblivende i Praxis negligere den og stadig møde med »blanke« Stamtavler, saasnart Talen er om Hundyrenes Afstamning.

De Vanskeligheder, som Kvægavlsforeningerne have at kæmpe med, er de samme som omtalt ifjor. For Jyllands Vedkommende er det ret vanskeligt at faa gode Foderværter til Tyrene, hvilket spiller en saa overordentlig stor Rolle for hele Resultatet af Foreningens Virksomhed. En Hemsko er ogsaa den tvungne aarlige Dyr lægeundersøgelse af Foreningernes kaarede Køer, og det vilde absolut være heldigt for Kvægavlsforeningernes Trivsel, om denne kunde tages bort. Kvægavlsforeningerne som saadanne magte ikke ved Siden af deres Hovedopgave: Avlens Forbedring, at optage Kampen mod Tuberkulosen paa en blot nogenlunde tilfredsstillende Maade. At Andelsmejerierne overtage denne Køernes Undersøgelse ved Dyr læge vil være gavnligt, baade for Kvægavlsforeningers Skyld og med Hensyn til Tuberkulosisens Bekæmpelse, idet Mejerierne kunne faa alle Køerne med, Foreningerne kun de »kaarede«.

Der er jo al mulig Grund for Kvægavlsforeningerne til at søge deres Tyre paa Steder, hvorfra der ikke alene vil kunne leveres dem gode Individder, men Individder, som paa Grund af deres Afstamning give grundet Haab om at kunne nedarve gode Egenskaber, som man søger fremmet i Kvægbestanden. Der klages

med Rette over, at det gjør Foreningerne ikke nær altid, og det er Grunden til, at de intet udrette. Dette kan i og for sig være rigtigt nok, men der er en anden Ting, som i denne Sammenhæng maa erindres, den nemlig, at de Steder, hvorfra der kan hentes Avlsdyr, som de omtalte, de ere endnu i sin Helhed sparsomme i Tal, og maaske særlig for Jyllands Vedkommende. At skabe fortrinlige Brændpunkter for Avl af solidt Malkek­væg, derpaa bør Fremtidens Arbejde paa Avlens Om­raade ikke mindst gaa ud. Ogsaa i denne Henseende kan der skabes noget indenfor Kvægavlsforeningernes Rammer.

En meget betydningsfuld Faktor i Arbejdet paa Kvægavlens og Kvægbrugets Fremgang er Præmiering af hele Kvæghold. En saadan fremhjelper Kjend­skabet til de gode Besætninger og Stammer, et Kjend­skab grundet paa indgaaende Undersøgelse, den frem­mer og paaskynder Arbejdet til disses Videreudvikling til Gavn ikke alene for Vedkommende, som konkurrerer, men for Kvægavlen i sin Helhed. Baade paa Fyen og og Lolland-Falster ere slige Præmieringer med en toaarig Konkurrenceperiode iværksatte, og fra Foraaret 1896 begynder en toaarig Konkurrence mellem Mælkeri­besætninger af jydsk Race under Randers Amts Hus­holdningsselskab, med den fynske som Forbillede, og her vil saaledes ogsaa, under Kontrol, blive foretaget Undersøgelser af de enkelte Køers Mælk med Hensyn til deres Fedtindhold. Foruden at man ved en slig Kon­kurrence, som omtalt, faar udpeget de bedste Stammer, hvilket særlig for Fyens Vedkommende maa tillægges stor Betydning, saa fremmer Foranstaltningen Indførelsen af formaalstjenlig Regnskabsføring og giver Impulser til rationelle Princippers Indførelse i Avlen i det Hele taget, og denne Side af Sagen er ogsaa væsentlig.

Priserne paa gode Avlsdyr ere i Grunden langt fra at være smaa. Naar Foreningerne kunne faa vir­kelig gode Dyr, ville de ogsaa godt betale. Som ifjor

er det særlig Fynboerne, der gjøre sig bemærkede ved at sælge Tyre til høje Priser, de sælge forholdsvis de fleste og de dyreste. Efter Meddelelse i »Jydsk Husdyravl« er der i 1895 for 20 Tyre af rød dansk Race opnaaet en Gjennemsnitspris af 750 Kr. (iberegnet Vilkaarspenge), samme Pris som Gjennemsnittet af 11 i Fjor. Priserne for de enkelte Individier varierede fra 1500 Kr. (solgt fra Forpagter Katstrup, Hellerup) til 300 Kr. For 18 Tyre af jydsk Race har Gjennemsnitsprisen været 400 Kr. imod 450 Kr. ifjor, men herimellem er flere Tyre paa kun 1 Aar. Højeste Pris var 625 Kr., laveste 240 Kr. Der kan godt være opnaaet højere Priser for enkelte Dyr end de her efter »Jydsk Husdyravl« anførte; saaledes vides, at der fra S. Elkjær er solgt 2 Tyre til henholdsvis 800 og 1000 Kroner Stykket, og der er ialt fra denne Stamme sidste Aar solgt 15 Tyre i Alder $\frac{3}{4}$ til 3 Aar, Flertallet $1\frac{1}{2}$ til $1\frac{3}{4}$ Aar, for en Gjennemsnitspris af 512 Kr. pr. Stk. Foruden den efter »Jydsk Husdyravl« nævnte røde Tyr til 1500 Kr. har jeg bragt i Erfaring, at denne Pris er betalt for en fyensk Tyr til, at der er betalt 1000 Kr. kontant for en 11 Mdr. gammel Tyrkalv samt 1000 Kr. paa Vilkaar. — Fynboerne have i det forløbne Aar udvidet deres Marked til Finland, idet Dyrlæge S. P. Andersen dér har afsat 28 Stkr. fyensk Kvæg, Kvier og Køer, der alle havde bestaaet Tuberkulinprøven, og de betingede gode Priser, og fra Jylland er der gaaet enkelte Tillægsdyr (Tyre) af jydsk Race til Rusland.

Om Dyrskuerne har der i 1895, som i de senere Aar, i sin Helhed samlet sig stor Interesse. Præmiebeløbet til Stats-Tyrskuerne var blevet en Del forhøjet, noget der for adskillige Amter ogsaa tiltrængtes i ikke ringe Grad.

Den 12., 13. og 14. Juli afholdt Foreningen af jydsk Landboforeninger i Vejle sit 2. Skue for unge Tillægsdyr. Med Udstillingen var forbunden Afholdelsen af en Række Foredrag, dels over selve Ud-

stillingens forskellige Afdelinger, dels over et saa aktuelt Æmne som »Tuberkulosens Bekæmpelse«. Skjøndt det ved de to hidtil afholdte Skuer for unge Dyr ikke har været muligt for Kvægets Vedkommende at samle »Blomsten« af Jyllands unge Tillægsdyr, saa have disse Skuer som Vandreskuer dog deres store Betydning, særlig for den vedkommende Egn, i hvilken Skuet afholdes.

Umiddelbart efter Vejle-Skuet afholdt de samvirkende sjællandske Landboforeninger et stort og vellykket Fællesdyrskue i Roskilde samtidig med Afholdelsen af Statshingste- og Tyreskuet i 1. Distrikt. Vi notere, at Fællesskuet for første Gang ogsaa omfattede Ungkvægsamlinger, dels fra private Kvægholdere, dels udstillede fra Tyreholdsforeninger under Forbundet af sjællandske m. fl. Kvægavlforeninger. For sidste Afdeling var der udsat et Præmiebeløb af 700 Kr., et anseligt Beløb, hvoraf Forbundet tilskjød de 500 Kr. og de samvirkende Landboforeninger de 200 Kr. Tyreskueforeningerne vare ikke talrige, men godt repræsenterede, og de 8 fremstillede Samlinger udgjorde en interessant og lærerig Afdeling. Ogsaa ved Randers Amts Husholdningsselskabs Dyrskue i afvigte Sommer var der givet Plads for Samlinger af Ungkvæg fra Kvægavlforeninger; der var kun mødt 3 Samlinger, en lille, men vellykket Repræsentation, og slige Foranstaltninger ville jo kun bidrage til at styrke Kvægavlforeningssagen og forlene denne med yderligere Interesse.

Der er i denne Sammenhæng god Grund til at nævne, at Fællesledelsen af Kvægavlforeninger i Koldingkredsen i September Maaned lod afholde et vellykket Dyrskue for Samlinger af ældre og unge Dyr, faldne efter Tyre, tilhørende Kvægavlforeninger indenfor Kredsen, altsaa en Konkurrence mellem de forskellige Foreninger, en Mønstring af hvad Foreningerne havde præsteret. — Der var mødt 17 Samlinger à 8 Stkr., 6 Samlinger i Alder 3—6 Aar og 11 Samlinger i Alder

1½—3 Aar, og der uddeltes et Præmiebeløb af ialt 650 Kr., som Fællesledelsen under en økonomisk og forstandig Ledelse havde opsparet i Aarenes Løb. Skuet vidnede godt for Kvægavlsforeningernes Nyttetvirkning, og det vil utvivlsomt bidrage væsentlig til, at man med Udholdenhed og Dygtighed fortsætter ad den indslaaede Vej indenfor de givne Rammer.

Et vellykket nordslesvigske Fælleslandbomøde, det 5. i Rækken, afholdtes i Haderslev i Dagene 3. til 4. Juli. Det var besøgt af adskillige Fagmænd her fra Kongeriget, for hvilke det med Mødet forbundne Dyrskue frembød megen Interesse.

Paa Svineavlens Omraade har det forløbne Aar frembudt adskilligt af Betydning og Interesse. Jeg omtalte i min Oversigt ifjor, at man paatænkte Oprettelsen af Svineavlscentre her hjemme, ved hvilke vi kunde skaffe os de Avlsdyr, der tiltrængtes for at kunne producere en Brugsvare, et Slagterisvin af den Slags, som just det engelske Marked kræver. Denne Tanke om Oprettelsen af Svineavlscentre er bleven virkeliggjort i 1895. Begyndelsen er gjort ved Oprettelsen af 4 Centre for Avl af Yorkshire-Svin af den Type, som efter Erfaringen har viist sig som den for Øjemedet mest heldige; disse 4 Centre ere alle paa Sjælland. Det var nemlig de samvirkende sjællandske Landboforeninger, der rejste Sagen og ansøgte om Tilladelse til at indføre Avlsdyr af Svin fra England, hvilken ogsaa blev tilstaaet dem under Iagttagelse af en Række Forsigtighedsforanstaltninger og under Paatagelse af en ret omfattende Kontrol med de oprettede Centre. Det er iøvrigt Mening, at Adgangen til at erholde Avlsdyr fra disse Centre skal staa aaben for Opdrættere fra hele Landet og at expedere Begjæringerne i den Orden, de maatte indkomme. Der er indført 7 Orner og 17 Svin af de bedste engelske Stammer.

Hermed er en væsentlig Side af Sagen godt paabegyndt. Der bliver nu en Opgave desuden, paa

hvis Løsning der alt er begyndt i Frederiksborg Amt, nemlig at søge oprettet Centre for Ren-Avl af »Svin af Landrace«, forsaavidt der endnu kan være Tale om saadanne. Det er den anden Side, og den burde muligvis være ligesaa vigtig — og maaske ogsaa ligesaa vanskelig. Dette bør dog ikke afskrække os fra at tage fat, og baade Landmændenes Ord og Handling i det forløbne Aar have ogsaa paa forskellige Maader tilkjendegivet, at man ønsker at gjøre noget alvorligt for at bringe vor Svineavl ind under mere rationelle Principers Indflydelse og bedre Former end den i en Aarrække har befundet sig. Thi Forholdene have forandret sig, der stilles andre Krav end tidligere, der stilles bestemte Krav om en bestemt Vare og særlig nu, hvor England er vor eneste Kunde; det gaar paa Svineavlens Omraade i vor Tid slet ikke saa let som »Fod i Hose«, det mærker Folk godt. Og naar vi ere oppe paa en Overskudsudførsel af 120 Mill. Pd. Flæsk aarlig, saa spiller selv en lille Forbedring i Kvaliteten og en dermed følgende lille Prisstigning pr. Pd. en meget væsentlig Rolle i økonomisk Henseende. Derfor bør vi af al Magt arbejde for en stor Forbedring i vort Flæsks Kvalitet! Foruden de nu nævnte, om jeg saa maa sige extraordinære, Foranstaltninger til Svineavlens Fremme, er der som sædvanlig fra vore gode Stammer og Svinebesætninger bleven spredt en Del gode Tillægsdyr — særlig Orner — ud omkring i Landet, hvilket selvfølgelig har sin store Betydning. — Ved Fællesskuet i Vejle var der en smuk Svineudstilling — og under Skuet blev der solgt adskillige Avlsdyr. Exempelvis skal jeg nævne, at fra det velrenomerede og velkjendte Brændpunkt for Avl af Yorkshiresvin, Dorthesminde ved Uldum, solgtes 5 Ornegrise til en Pris af 100 Kr. Stykket.

Hvad Faareavlen angaar, da er der ikke paa dens Omraade noget særlig at bemærke. Den spiller jo en forholdsvis lille Rolle indenfor vor Husdyravl, og

denne Rolle bliver paa mange Egne mindre og mindre, medens den synes at voxe sig større paa andre, hvad ogsaa Statistiken viser er Tilfældet for Jyllands Vedkommende. Og der var muligvis Grund til paa sine Steder at lade Faareavlen faa en nok saa stor Plads indenfor Bedriften, Priserne paa Faar have jo i Forhold til Prisen paa anden dyrisk Produktion slet ikke været smaa, tværtimod! Et er imidlertid sikkert, og det er dette, at selv med den lille Rolle, som Faareholdet spiller, er der slet ingen Grund til at negligere Faarene i den Grad, som Tilfældet er mange Steder. Og jeg vil gjentage, hvad jeg tidligere i en Aarsoversigt har udtalt, at Lønningen for indførte Forbedringer turde paa selve Avlens og Plejens Omraade komme hurtig for Faarets Vedkommende. Hvad kan en god Vædder af en ren Stamme ikke her udrette? De, der have prøvet at anskaffe sig gode Væddere fra saadanne Steder, de vide det, men det er for faa endnu. Ganske vist have vi ikke mange gode Faare-Stammer at ty hen til, men vi have dog nogle, der fortjene at nyttes bedre end Tilfældet er; jeg skal blot her som Exempel nævne Enggaarden ved Aalborg og Næsgaard paa Falster for Oxfordshiredown-Faarets Vedkommende. Og vi have ikke saa faa gode Faarebesætninger — jeg vil ikke sige Stammer — hvorfra der kan hentes Tillægsdyr, der ville kunne gjøre megen Gavn ude i den almindelige Avl.

At det godt kan betale sig at lægge sig efter at holde gode Faar, derom er Enggaardens Faarehold et Vidnesbyrd blandt andre. David Larsen har efter Meddelelse til »Jydsk Husdyravl« i 1895 solgt 19 Tillægsdyr (Lam), hvilke have indbragt mellem 1700 og 1800 Kr. kontant; det er en kjøn Indtægt af et Faarehold paa 10—12 Moderfaar og paa en Ejendom af 50 Tdr. Lands Størrelse.

Hos vore Husdyr har Sundhedstilstanden i det forløbne Aar gennemgaaende været meget god. De sædvanlige Plager: Kastning og Kalvedødelighed have ikke været slemme. Iøvrigt ere Forholdene med Hensyn til disse Sygdommes Forekomst, Optræden og Hærgen meget forskellige paa de forskellige Egne og indenfor de enkelte Besætninger. Imod Kalvedødeligheden er det et stedse mere anvendt og godt Middel, at lade Kalven patte Moderen i nogle Dage. En strængt gennemført Renlighed ved Kalvens Fødsel, dennes øjeblikkelige Fjernelse fra Kostalden og omhyggelige Pasning ved en Mand, der ikke kommer i Berøring med Kostalden, samt Opamning med kogt Mælk kan ogsaa medføre særdeles gunstigt Resultat. Det drejer sig altaa i dette Tilfælde om at undgaa, at Kalven smittes af et i Kostaldene værende — formentligt specifikt Smittestof — en Bakterie? Kan dette undgaaes, da lever Kalven. Derpaa haves flere Exempler! — Tjæring af Navlestrængen med almindelig Kultjære er ogsaa med Held anvendt!

Fra enkelte Egne meldes der om usædvanlig mange Overløbere blandt Køerne. Grunden dertil kan man ikke angive.

Blandt Svinene har der i forskellige Egne af Landet vist sig en Lungelidelse, der har foraarsaget ret betydelige Tab i enkelte Besætninger. Af Rødsyge har der været talrige Tilfælde. At Tuberkulosen blandt Kvæg og Svin er meget udbredt, er en sørgelig Kjendsgjerning, men det er ligesaa glædeligt, at vi ingenlunde staa værgeløse overfor denne Plage. Det bør blive en Opgave, der maa tages med stor Alvor, at iværksætte en grundig, systematisk Udryddelseskrig mod denne snigende farlige Fjende for vort Husdyrbrug. Vi have gode Midler til at føre denne Kamp, og der er mange Angrebspunkter. Det sidste Aar frembyde mange Vidnesbyrd om, at Flere og Flere bliver sig bevidst, at det ikke gaar an længere at holde sig passiv i denne Sag. Tuberkulinbevillingen er

nu fordoblet — den er saaledes 100,000 Kr. Tuberkulinen, som det særdeles fine Reagens for endog den ubetydeligste Tuberkulose, vidner om, at mange flere Dyr ere angrebne end antaget, men ogsaa, at vi have en hel Del aldeles »rene« Besætninger, at »Smitten« ikke findes alle Vegne. Ved en paa dette fine Reagens baseret Sondring mellem reagerende og ikke reagerende Dyr, ved derigjennem at forhindre »Smitten i Stalden« og ved at hindre, at Dyrene smittes gennem Føden (Mælken), vil der kunne rettes et rammende Slag mod Tuberkulosen, saaledes at denne i Løbet af nogle Aar vil kunne trænges meget stærkt tilbage. Men dertil behøves et nogenlunde enigt Samarbejde saavidt muligt over hele Linien. At fremme dette Arbejde bør der stræbes hen til. Vi have et Forspring her i Landet med Hensyn til en virkningsfuld Bekæmpelse af Tuberkulosen, takket være Prof. Bangs ihærdige og dygtige Arbejde paa dette Omraade, som vi bør udnytte; da vil det kunne bringe os uberegnelige Fordele.

I 34. Beretning fra Forsøgslaboratoriet have vi faaet en klar »Samlet Oversigt over Fodringsforsøgene med Malkekøer 1887—1895«, et Arbejde, der er modtaget med megen Paaskjønnelse af Landmændene. J. B. Krarup har i første Bind af sit paabegyndte Værk: »Beskrivelse af Landbrugets Udvikling i Danmark« ydet mange værdifulde og interessante Oplysninger om Husdyrbruget før og nu.
